Rakkaat ystävät ja sukulaiset,

kiitos, että olette täällä. Me olemme kokoontuneet muistelemaan ja juhlimaan ihmistä, joka oli meille koti, nauru ja lämmin käsi ovenraossa. Me olemme täällä Iskän vuoksi – Pekka Olavi Virtasen vuoksi – ja myös toistemme vuoksi.

Minä puhun teille tyttärenä, Emmana, ihmisenä, jonka selkärankaan on kirjoitettu hänen äänensä rytmi ja jonka käsi muistaa yhä, miten hän opetti kääntämään lettua ilman, että se hajoaa. Minä puhun myös meidän laajennetun perheen puolesta: äiti Helena, Lauri, veljenlapset, joita Iskä aina kutsui omikseen, ja Sisu, joka odottaa vieläkin keittiön kynnyksellä, että joku pudottaisi juustonpalasen.

Iskä syntyi 14. helmikuuta 1962. Ystävänpäivänä. Se sopii tarinaan paremmin kuin mikään keksitty yksityiskohta. 62-vuotiaana hän lähti. Me olemme jääneet tänne pitämään kiinni kaikesta siitä, minkä hän ehti meille antaa.

Hän kasvoi Tampereella. Se näkyi hänessä sitkeytenä ja rehellisyytenä, sellaisena tamperelaisena ilmeenä, joka ei tehnyt turhia numeroita. Mutta silmissä paloi uteliaisuus. Iskä opiskeli kokiksi ja nousi keittiömestariksi. 90-luvulla hän perusti pienen bistron, joka oli enemmän kuin ravintola: se oli olohuone, turvasatama ja ideapaja. Siellä hän keitti kauden ensimmäisistä varhaisperunoista keiton, jonka äärelle istuutui naapuri ja kaupunginjohtaja yhtä mutkattomasti. Ja siellä hän oppi nimeltä jokaisen, joka kävi toisella kertaa.

Hän rakasti lähiruokaa. Ei trendinä, vaan tapana katsoa maailmaa. Hän tunsi torikauppiaiden lapset, tiesi mistä metsäpalstasta nousevat ensimmäiset kantarellit, ja piti kirjaa siitä, milloin juuri tänä keväänä kuusenkerkät maistuvat sitruunaisimmilta. Hän järjesti hyväntekeväisyysillallisia, joissa aterian hinta muuttui suoraan avuksi – konkreettiseksi, hiljaiseksi avuksi. Hän opetti nuoria

Luo oma personoitu puheesi osoitteessa muistopuheet.fi

kokkeja, ei vain pilkkomaan sipulia oikein vaan myös pitämään veitsiä ja sydäntä terässä yhtä aikaa.

Jos kysytte, millainen ihminen Iskä oli, vastaan näin: vieraanvarainen, kekseliäs, lämminsydäminen ja rohkea kokeilija. Hänellä oli kyky katsoa jääkaappiin ja nähdä juhla sielläkin, missä muut näkivät vain pari porkkanaa ja puolikkaan sitruunan. Hänellä oli tapa kuunnella, niin että omat sanat alkoivat löytää paikkansa. Ja hänellä oli uskallus kokeilla uutta – resepteissä, elämässä, ajatuksissa. Jos jokin ei onnistunut, hän nosti kattilan kannen, haistoi syvään ja sanoi: no, nyt opittiin. Sitten hän lisäsi pienen ripauksen jotakin ja pelasti tilanteen.

Meidän perheemme oppi hänen vierellään sen, että yhteisöllisyys ei ole iskulause vaan tapa kattaa pöytä. Että reilu peli on tärkeämpää kuin nopea voitto. Että oppimisen ilo syntyy usein siitä, kun moka naurattaa ensin ja palkitsee vasta myöhemmin. Ja että ympäristöä kunnioitetaan pienissä teoissa: lautaset tyhjennetään, roskat lajitellaan, sieni poimitaan veitsellä ja sammal jätetään kauniiksi.

Iskän harrastukset olivat kuin hän itse: uteliaita ja vähän hullunrohkeita. Sienimetsässä hän muuttui hiljaiseksi ja onnelliseksi – ja antoi meidän lasten juosta vähän liian kauas, koska hän uskoi, että ihminen löytää reittinsä takaisin, kun pysähtyy ja kuuntelee. Juoksulenkillä hän mittasi matkaa ei kellolla vaan hengityksellä. Valokuvissa hän vierasti omaa naamaansa, mutta rakasti kuvata höyryä, joka nousi padasta aamukylmässä keittiössä. Jazz-levyjä hän keräsi ja pyyhki niistä pölyt sormenpäillään, kun laittoi soimaan Coltranea ja opetti meidät kuulemaan, milloin saksofoni kertoo tarinaa eikä vain soita nuotteja. Ja kotipanimokokeilut… No, sanotaan näin: muutama erä oli parempi jakaa ystävien kanssa ja muutama oli sellainen, josta ystävät muistuttivat vuosia. Siinäkin oli oppimisen ilo.

Minulla on monta rakasta muistoa, mutta yksi nousee aina ensimmäisenä: Iskän 60-vuotisjuhlan illallinen. Me kokkasimme yhdessä koko suvulle. Keittiö oli täynnä höyryä, valoa, ääniä ja sitä tylsistymistä, joka syntyy vain silloin, kun on

Luo oma personoitu puheesi osoitteessa muistopuheet.fi

aivan onnellinen. Minä vatkasin, Iskä maistoi, Lauri kantoi lautasia ja äiti Helena sääti valoja niin, että jokainen annos näytti kuin se olisi ollut aina tarkoitettu juuri sille pöydälle. Ja kun kakku tuli pöytään – täydellinen, höyhenenkevyt ja juuri sopivasti sitruksinen – Iskä nauroi kyyneliin. Ei siksi, että kakku oli virheetön, vaan siksi, että me olimme siinä kaikki, yhdessä, ja siinä hetkessä oli hänen koko elämänsä tiivistettynä: ruoka, ihmiset, rakkaus, yhteinen työ.

Iskä teki meistä jokaisesta tervetulleita. Hänen halauksensa ovella oli tapa sanoa: nyt olet turvassa. Sunnuntaisin koko kortteli tiesi, että pannukakku paistuu – se tuoksu kiipesi rappuja ja hengitti ikkunanraoista ulos. Ja kun joku uusi ihminen astui bistron ovesta, hän ehti tuskin katsoa ympärilleen, kun Iskä jo kutsui hänet nimeltä ja löysi pöydän, jossa vieruskaverin kanssa oli helppo vaihtaa ensimmäinen hymy.

Hän uskoi siihen, että nuoret tarvitsevat tilaa kukoistaa. Keittiössä se tarkoitti, että ensimmäinen kastike saa mennä pilalle, toinen jo onnistuu ja kolmannella rupeaa löytymään oma kädenjälki. Elämässä se tarkoitti, että hän sanoi minulle ja Laurille: menkää, kokeilkaa, tulkaa takaisin jos siltä tuntuu – minä olen tässä. Ja hän oli.

On helppoa sanoa, että hän oli perheemme sydän. Mutta ehkä vielä tarkemmin: hän oli kotisatama. Paikka, jonne palataan, kun myrsky lyö vasten kasvoja ja kompassi heittää. Hän osasi kiinnittää köyden hiljaa ja varmasti. Yksi käsi olalla, yksi käsi padassa, ja sanat, jotka eivät yrittäneet olla mitään suurta: “Hyvä kun tulit. Maista tätä.”

Tänään tässä muistotilaisuudessa me tarjoilemme Iskän lempikeittoa: paahdettua juureskeittoa ruislastuilla. Se on hänen näköisensä ruoka. Yksinkertainen ja syvä. Karhean makea ja lämmin. Se muistuttaa siitä, että hyvän ei tarvitse olla kikkailua, kun raaka-aineet ovat kunnossa ja sydän on mukana. Kun maistatte sitä, maistatte samalla niitä satoja kertoja, kun hän valikoi perunoita, käänteli punajuuria, nuuhki selleriä ja sanoi: tässä on talven valo.

Luo oma personoitu puheesi osoitteessa muistopuheet.fi

Me kaipaamme hänessä niin monia asioita, että sanominen on vaikeaa. Kaipaamme hänen halaustaan, joka oli samaan aikaan varma ja varovainen. Kaipaamme sunnuntaipannukakkujen tuoksua, joka lupasi, että kiire ei ole vielä tänään. Kaipaamme hänen kykyään saada kaikki tuntemaan itsensä tervetulleiksi, kuin olisimme olleet odotettuja vieraita silloinkin, kun ilmestyimme paikalle ilman ilmoitusta ja nälkäisinä.

Mutta minä en halua vain kaivata. Haluan kiittää ja jatkaa. Iskä jätti meille reseptikirjan, jossa on monta ainetta, mutta vain muutama sääntö.

Ensinnäkin: kuuntele. Maista ensin, lisää sitten. Ihmisissä tämä tarkoittaa, että anna toisen puhua loppuun. Usein jo se korjaa puolet siitä, mikä oli solmussa.

Toiseksi: käytä sitä, mitä on. Kauden raaka-aineet, päivän energia, oman elämän varastot. Niistä syntyy paras, koska ne ovat totta.

Kolmanneksi: jaa. Ruoka on tarkoitettu pöytään, jossa on tilaa yhdelle tuolille lisää. Kiitos on keittiön tärkein mauste.

Neljänneksi: luontoa ei omisteta, sitä kunnioitetaan. Sienimetsässä kuljetaan kevyesti. Kaupungissa laitetaan roskat oikeaan laatikkoon. Ja aina, kun voi, annetaan enemmän takaisin kuin otetaan.

Ja lopuksi: naura. Erityisesti silloin, kun kakku lässähtää. Naura ensin, opi sitten. Se vapauttaa kädet tekemään uudestaan.

Äiti Helena, haluan sanoa sinulle, että se tapa, jolla te kaksi olitte yhdessä – se ei ollut koskaan näyttävää, mutta se oli vahvaa ja lempeää. Teidän välinen katse keittiön läpi, kun toinen tiesi, missä pippuri on ja missä toisen ajatukset ovat. Se on minulle malli rakkaudesta, jossa arki on juhlaa ja juhla arkea.

Lauri, sinulla on Iskän askel – hieman kiireinen, mutta aina valmis pysähtymään. Ja sinulla on sama kärsivällisyys nuorien kanssa. Näen sinussa jo sen, mitä hän opetti: rohkeuden kokeilla ja kyvyn pitää porukka koossa.

Luo oma personoitu puheesi osoitteessa muistopuheet.fi

Veljenlapset, joita Iskä piti ominaan – hän oli teistä ylpeä, aivan kuin olisi ollut jokaisessa teidän ensimmäisessä soolossa, kandissa, maalissa. Hän hymyili teille aina kuin tietäisi, mitä seuraavaksi keksitte.

Ja Sisu… me pidämme huolen siitä, että iltalenkki mennään edelleen sellaiseen aikaan, että valo vielä hipaisee järven pintaa. Että keittiön kynnyksellä kuuluu tassujen pieni naputus, joka oli Iskälle aina iloinen merkki siitä, että joku muukin odottaa maistiaisia.

Tänään suru on lähellä, mutta niin on kiitollisuuskin. Kun katson tätä huonetta, näen ihmisiä, jotka ovat istuneet Iskän pöydässä, oppineet hänen keittiössään tai saaneet häneltä hiljaisen kannustuksen jatkaa. Näen torikauppiaita, naapureita, ystäviä, työkavereita – ja perheen, jonka hän liimasi yhteen ilman, että me edes huomasimme, milloin se tapahtui.

Minä uskon, että ihminen jatkuu teoissaan. Iskä jatkuu siinä, kun me avaamme oven vähän aiemmin ja halaamme vähän pidempään. Hän jatkuu siinä, kun keitämme paahdetuista juureksista keiton ja muistamme, että ruislastu raksuu parhaiten, kun se lisätään vasta pöydässä. Hän jatkuu siinä, kun joku nuori saa ensimmäisen työvuoronsa ja ymmärtää, että epäonnistuminen ei ole loppu vaan alku. Hän jatkuu siinä, kun me laitamme pöytään yhden lautasen lisää ja sanomme: tule, istu, meillä riittää.

Kun me pohdimme, miten voimme olla Iskälle uskollisia tästä eteenpäin, vastaus on yllättävän arkinen. Pidämme kiinni yhteisöstä. Pelaamme reilua peliä. Opimme uutta, vaikka se nolottaisi ensin. Kunnioitamme ympäristöä ja toisiamme. Ja pidämme hellää huolta siitä, että koti tuoksuu joskus pannukakulta ja joskus rosmariinilta – ja aina siltä, että joku on odottanut meitä.

Iskä, kiitos. Kiitos käsistä, jotka mahtuivat kouralliseen jauhoja ja isoon halaukseen. Kiitos silmistä, jotka näkivät hyvän silloinkin, kun pinta oli karhea. Kiitos rohkeudesta kokeilla, rakkaudesta jakaa ja taidosta nauraa kyyneleet silmissä, kun kakku onnistui täydellisesti.

Me laskemme sinut lempeästi sinne, missä höyry nousee hiljaa ja valo osuu pöytään juuri oikein. Me pidämme toisistamme kiinni. Me jatkamme sitä, minkä aloitit. Me juhlimme elämää, niin kuin sinä meitä opetit.

Hyvä kun tulit, sanoit aina.

Tänään me sanomme sinulle: hyvä kun olit. Ja olet. Aina meidän kotisatamassa.

Tämä puhe luotiin osoitteessa muistopuheet.fi.Vastaa muutamaan kysymykseen ja luo oma personoitu puheesi nyt osoitteessamuistopuheet.fi

Luo oma personoitu puheesi osoitteessa muistopuheet.fi